

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гроші та кредит

освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

галузь знань 07 Управління та адміністрування

освітній ступінь бакалавр

Розробник Олексій Томілін, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, доктор економічних наук, доцент

Гарант: Олександр Безкровний, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент, заступник декана факультету обліку та фінансів

Назва навчальної дисципліни	ГРОШІ ТА КРЕДИТ
Назва структурного підрозділу	кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Томілін Олексій , д.е.н., доцент Контакти: каб. 7 (флігель) E-mail: oleksiy.tomilin@pdaa.edu.ua тел.: (099)73-503-73 сторінка викладача: https://scholar.google.com.ua/citations?user=8s25reMAAAJ&hl=ru&authuser=1
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у студентів теоретичної і методологічної бази для розуміння системи взаємозв'язків в сфері грошових, валютних і кредитних відносин, а також формування комплексу практичних вмінь та навичок, пов'язаних з аналізом кон'юнктури грошово-кредитного ринку.

Основні завдання вивчення дисципліни: одержання необхідних знань з теорії і практики функціонування грошово-кредитної сфери; знання основ функціонування грошово-кредитних систем; сучасного стану грошово-кредитної системи України і основних напрямів її розвитку; функціонування банківської системи України; вміння використовувати теоретичні знання при аналізі грошово-кредитної сфери і аналізувати стан грошово-кредитної системи, а також стан банківської системи.

Компетентності:

загальні (ЗК):

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

спеціальні (фахові, предметні):

- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

Програмні результати навчання:

- знати та розуміти економічні категорії, закони, причиннонаслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
- знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
- ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність і функції грошей.
Тема 2. Грошовий ринок.
Тема 3. Грошові системи.
Тема 4. Інфляція і грошові реформи.
Тема 5. Валютний ринок і валютні системи.
Тема 6. Кредит у ринковій економіці.
Тема 7. Фінансові посередники грошового ринку.
Тема 8. Центральні банки.
Тема 9. Комерційні банки.

Трудоємність:

Загальна кількість годин – 165 год.

Кількість кредитів – 5,5

Форма семестрового контролю – залік.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Структура (зміст) навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання

Тема, зміст	Форма діяльності (заняття), кількість годин		Види діяльності здобувачів вищої освіти	Оцінювання (кількість балів)
	лекція	практичне заняття		
Тема 1. Сутність і функції грошей. 1. Суть грошей та їх форми. 2. Функції грошей та їх якісні властивості. 3. Роль грошей у розвитку економіки.	2	3	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	2 3
Тема 2. Грошовий ринок. 1. Суть грошового ринку та особливості його функціонування 2. Грошові ринки та їх характеристика 3. Попит на гроші та чинники, що на нього впливають 4. Пропозиція грошей та чинники, що на неї впливають 5. Механізм зміни маси грошей в обороті	2	3	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	2 3
Тема 3. Грошові системи. 1. Суть грошової системи та її елементи. 2. Види грошових систем та їх розвиток. 3. Створення та розвиток грошової системи України. 4. Державне регулювання грошового обігу. 5. Державне регулювання грошового обігу. 6. Монетизація бюджетного дефіциту.	2	3	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	2 3
Тема 4. Інфляція і грошові реформи. 1. Суть, види та закономірності розвитку інфляції. 2. Загальні причини інфляції. Причини інфляції в Україні. 3. Економічні та соціальні наслідки інфляції. 4. Державне регулювання інфляції. 5. Грошові реформи.	2	3	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	2 3
Тема 5. Валютний ринок і валютні системи. 1. Суть валюти і валютних відносин. Класифікація валют. 2. Валютний ринок та його класифікація. Операції на валютному ринку. 3. Валютний курс та фактори, що впливають на його рівень 4. Валютні системи та валютна політика 5. Світова та міжнародні валютні системи	2	3	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	2 3
Тема 6. Кредит у ринковій економіці. 1. Необхідність та сутність кредиту. 2. Функції кредиту. 3. Форми та види кредиту.	2	3	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	2 3
Тема 7. Фінансові посередники грошового ринку. 1. Фінансові посередники і їх місце у структурі фінансового ринку. 2. Спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи. 3. Поняття і структура фінансово-кредитної системи	2	3	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	2 3
Тема 8. Центральні банки. 1. Загальна характеристика центральних банків. 2. Функції центральних банків.	2	3	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	2 3
Тема 9. Комерційні банки. 1. Поняття комерційного банку, призначення, класифікація та види комерційних банків. 2. Принципи діяльності комерційних банків. 3. Поняття банківської стабільності та її значення. 4. Регулювання діяльності комерційних банків за допомогою економічних нормативів.	2	3	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	2 3
Усього годин	18	27		
Розв'язування тестів (теми 1-9)				20
Контрольна робота (теми 1-9)				17

Структура (зміст) навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання

Тема, зміст	Форма діяльності (заняття), кількість годин		Види діяльності здобувачів вищої освіти	Оцінювання (кількість балів)
	лекція	практичне заняття		
Тема 1. Сутність і функції грошей. 1. Суть грошей та їх форми. 2. Функції грошей та їх якісні властивості. 3. Роль грошей у розвитку економіки.	8	8	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	8
Тема 2. Грошовий ринок. 1. Суть грошового ринку та особливості його функціонування 2. Грошові ринки та їх характеристика 3. Попит на гроші та чинники, що на нього впливають 4. Пропозиція грошей та чинники, що на неї впливають 5. Механізм зміни маси грошей в обороті	-	-	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	-
Тема 3. Грошові системи. 1. Суть грошової системи та її елементи. 2. Види грошових систем та їх розвиток. 3. Створення та розвиток грошової системи України. 4. Державне регулювання грошового обігу. 5. Державне регулювання грошового обігу. 6. Монетизація бюджетного дефіциту.	-	-	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	-
Тема 4. Інфляція і грошові реформи. 1. Суть, види та закономірності розвитку інфляції. 2. Загальні причини інфляції. Причини інфляції в Україні. 3. Економічні та соціальні наслідки інфляції. 4. Державне регулювання інфляції. 5. Грошові реформи.	8	8	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	8
Тема 5. Валютний ринок і валютні системи. 1. Суть валюти і валютних відносин. Класифікація валют. 2. Валютний ринок та його класифікація. Операції на валютному ринку. 3. Валютний курс та фактори, що впливають на його рівень 4. Валютні системи та валютна політика 5. Світова та міжнародні валютні системи	-	-	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	-
Тема 6. Кредит у ринковій економіці. 1. Необхідність та сутність кредиту. 2. Функції кредиту. 3. Форми та види кредиту.	-	-	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	-
Тема 7. Фінансові посередники грошового ринку. 1. Фінансові посередники і їх місце у структурі фінансового ринку. 2. Спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи. 3. Поняття і структура фінансово-кредитної системи	-	-	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	-
Тема 8. Центральні банки. 1. Загальна характеристика центральних банків. 2. Функції центральних банків.	-	-	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	-
Тема 9. Комерційні банки. 1. Поняття комерційного банку, призначення, класифікація та види комерційних банків. 2. Принципи діяльності комерційних банків. 3. Поняття банківської стабільності та її значення. 4. Регулювання діяльності комерційних банків за допомогою економічних нормативів.	-	-	- опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання індивідуальних завдань	-
Усього годин	16	16		
Розв'язування тестів (теми 1-9)				20
Контрольна робота (теми 1-9)				30

Шкала оцінювання контрольної роботи:

Ситуаційні, розрахункові (розрахункова частина)	Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне (письмове) завдання	4-5	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розумінь економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань та розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем; уміння визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури; використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефаківців у фінансовій сфері діяльності; умінь абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
	1-3	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деяким неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання неповної чіткої відповіді, що свідчить про середній рівень знання щодо знань та розумінь економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань та розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем; уміння визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
	0	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить грубі помилки, що свідчить про середній рівень знання щодо знань та розумінь економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
Практичне завдання (задача)	7	Розрахунок задачі виконано правильно та за усіма показниками. Вірно застосовано формули. Зроблено якісний аналіз результатів. Аналіз детальний та послідовний. Зроблені обґрунтовані висновки. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розумінь економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань та розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем; застосовує аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
	4-6	Розрахунок задачі виконано правильно та за усіма показниками. Вірно застосовано формули. Зроблено якісний аналіз результатів. Аналіз детальний та послідовний. Зроблені обґрунтовані висновки. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розумінь економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань та розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки.
	1-3	Зроблено поверховий якісний аналіз усіх показників. Проведено недостатньо обґрунтовані висновки. Робота написана не зовсім грамотно з використанням професійних термінів. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про середній рівень знання щодо знань та розумінь економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
	0	Є грубі помилки у подачі формул та в розв'язку задачі. Здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння практичного матеріалу у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
<i>Контрольна робота складається з трьох питань (два питання – теоретичні, одне – практичне).</i>		
Максимальна кількість балів (оцінка)	30	<i>Примітка:</i> шкала оцінювання розробляється викладачем самостійно відповідно до вагомості розрахункової роботи у поточному контролі знань студентів

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні підсумкового контролю (залік) успішності здобувачів вищої освіти

Вид завдання	Граничні межі балів	Вимоги до знань та умінь
Теоретичні питання (2 шт.)	0-5	<p>5 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку повного та чіткого його розкриття, що свідчить про високий рівень знань щодо економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань та розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем; уміння визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури; використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності; умінь абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>3-4 бали – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих недоліків чи неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про середній рівень знань та розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем; уміння визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;</p> <p>1-2 бали – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності суттєвих недоліків у відповіді чи фрагментарному розкритті теоретичного питання, що свідчить про наявність фрагментарних знань у сфері грошово-кредитної системи, її призначення та місця в економічній системі країни та базовий рівень знань грошово-кредитної політики; у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.</p> <p>0 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.</p>
Практичне завдання (1 шт.)	0-10	<p>10 балів – здобувач вищої освіти отримує за виконання задачі чи розв'язування практичної ситуації у випадку повністю правильної методики розв'язання, відсутності помилок в арифметичних розрахунках та належного її оформлення, що свідчить про високий рівень знань щодо економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань та розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем; уміння визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури; використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності; умінь абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>7-9 балів – здобувач вищої освіти отримує за виконання задачі чи розв'язування практичної ситуації у випадку наявності арифметичних помилок чи недоліків у оформленні методики розв'язання задачі, що свідчить про середній рівень здатності використовувати знання й практичні навички щодо знань та розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем; уміння визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури; використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності;</p> <p>4-6 балів – здобувач вищої освіти отримує за виконання задачі чи розв'язування практичної ситуації у випадку наявності незначних помилок в методиці розв'язання задачі чи значної кількості арифметичних помилок, що свідчить про базовий рівень здатності використовувати знання й практичні навички щодо уміння визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури; використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності;</p> <p>1-3 бали – здобувач вищої освіти отримує за виконання задачі чи розв'язування практичної ситуації у випадку наявності суттєвих помилок у розв'язуванні задачі, що свідчить про наявність фрагментарних знань з курсу Гроші та кредит;</p> <p>0 балів – здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності належно оформленої розв'язаної задачі.</p>

Література та джерела інформації

Основні:

- 336 с.
1. Александрова М. М., Маслова С. О. Гроші. Фінанси. Кредит : навч. метод. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2002.
 2. Аранчій В. І., Бойко Л. М., Черненко Л. В. Гроші та кредит: навч. посіб. Полтава : АСМІ, 2010. 300 с.
 3. Гроші та кредит: підруч. за ред. проф. Б.С. Івасіва. Тернопіль : Карт-бланш, 2000. 510 с.
 4. Гроші та кредит: підруч. за заг. ред. М. І. Савлука. Київ : КНЕУ, 2001. 604 с.

Допоміжні:

1. Загородній А. Гроші. Валюта. Валютні цінності : словник. Львів : БАК, 2001. 182 с.
2. Гроші, банки та кредит : навч. посіб. за ред. Б. Л. Луців. Тернопіль : Карт-бланш, 2000. 232 с.
3. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 352 с.
4. Колодізев О. М. Гроші та кредит. Київ : Знання, 2010. 615 с.
5. Левченко Л. В. Гроші та кредит : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 224 с.
6. Про банк і банківську діяльність : Закон України від 07 груд. 2000 р., № 2121-III / Відомості Верховної ради України. URL: <https://www.http://zakon1.rada.gov.ua>.
7. Томілін О.О., Гаврилова О. А., Демчук Г. С. Гроші та кредит: навч. посіб. Полтава: ПОКППІТ “Освітінфоком”, 2009. 172 с.
8. Томілін О.О., Гаврилова О. А., Демчук Г. С. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: навч. посіб. Полтава: “Оріяна”, 2009. 284 с.
9. Томілін О. О. Визначення основних структурних змін в системі економічного регулювання грошово-кредитної політики України. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. Полтава: ПДАА, Вип. № 1 (8). Т. 2, 2014. С. 48–53.
10. Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Банківське кредитування аграрного сектору економіки в ринкових умовах господарювання// *Інтелект XXI століття*. Серія “Економічні науки”. К.: Національний університет харчових технологій. 2020, № 3, С. 112–116
11. Туган-Барановський М. Й. Паперові гроші та метал. Київ : КНЕУ, 2004.
12. Центральний банк та грошово-кредитна політика : підруч. за заг. ред. А. М. Мороза, М. Ф. Пуховкіної. Київ : КНЕУ, 2005. 556 с.

Інформаційні ресурси

1. Національний банк України : веб-сайт. URL: <https://www.bank.gov.ua/>.
2. Кабінет Міністрів України : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.
3. Міністерство Фінансів України : веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.
4. Сайти періодичних видань:
«Фінанси України» : веб-сайт. URL: <http://finukr.org.ua/>.
«Економіка. Фінанси. Право» : веб-сайт. URL: <http://konferencia.com.ua/uk/>.